5
Toegang tot het recht

Toegang tot het recht

Aan de orde is het **tweeminutendebat Toegang tot het recht (CD d.d. 01/07)**.

De **voorzitter**:
Ik heropen de vergadering. Aan de orde is het tweeminutendebat Toegang tot het recht. De commissievergadering was op 1 juli. We hebben een vijftal sprekers van de zijde van de Kamer. Ik heet de staatssecretaris namens JenV, mevrouw Van Bruggen, van harte welkom. Wij gaan beginnen met mevrouw Abdi, die spreekt namens de fractie van PRO. Als u zover bent, kunt u naar het spreekgestoelte.

Mevrouw **Abdi** (PRO):
Dank, voorzitter. We hebben een goed debat gehad de vorige keer. Toegang tot goede en nabije sociaal-juridische hulp is nog steeds veel te afhankelijk van je postcode of je portemonnee en aan dit onrecht moet iets worden gedaan. Ik vind het goed om te zien dat deze staatssecretaris extra middelen heeft vrijgemaakt voor betere toegang tot het recht. Denk aan de kantoortoeslag, denk aan het verlagen van griffierechten, denk aan de impuls voor sociaal raadslieden. Maar volgens mij zijn wij het ook met elkaar eens — daarover hebben we uitvoerig gedebatteerd — dat er veel meer moet gebeuren.

Ik begin met mijn eerste vraag. 10 miljoen structureel voor rechtsbijstand is volgens de NOvA en de VSAN alleen een begin. Er moet nog veel meer gebeuren. Mijn eerste vraag aan de staatssecretaris is: waar verbindt u de resultaten aan? Waar kunnen we u op afrekenen? Wanneer zeggen we nou: hier hebben we een goede impact gemaakt wat betreft de sociaaladvocatuur?

De tweede zaak, waar we het natuurlijk ook uitvoerig met elkaar over hebben gehad, is de volgende. Ik zie dat er nog steeds heel veel onduidelijkheid is over de POK-middelen, die in gemeentes nog steeds worden ingezet voor sociaal-juridische hulp. Ik vind het eigenlijk bijna exemplarisch dat er nu nog steeds geen duidelijkheid is voor gemeentes over de vraag: kunnen we nou wel of niet de contracten verlengen van de raadslieden die we in dienst hebben? Ze zitten nog steeds in die onzekerheid. Ook op dit punt hoor ik graag van de staatssecretaris hoe ze ertegen aankijkt.

Tot slot. We hebben met elkaar eerder gediscussieerd over de vraag: moeten we niet nadenken over een sturingsmiddel? Dat is dan een soort minimumniveau, van: dat kan je eigenlijk als Nederlander weten als het gaat om toegang tot het recht. Dat werd gezien als overbodig. Ik hoor toch graag van de staatssecretaris: waar stuurt u dan daadwerkelijk op? Wanneer zien we nou dat we kunnen zeggen: het maakt voor de toegang tot het recht niet uit of je in Amsterdam of in Assen woont? Ik hoor hier dus graag iets meer over van de staatssecretaris.

Dat waren mijn vragen.

De **voorzitter**:
Dank u, mevrouw Abdi. Ik kijk naar de heer Bikkers. Geen belangstelling. Mevrouw Straatman namens het CDA.

Mevrouw **Straatman** (CDA):
Dank, voorzitter. Eén motie van mij.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat het aantal sociaal advocaten al jaren afneemt en daarmee de toegang tot het recht onder druk staat;

overwegende dat binnen commerciële advocatenkantoren advocaten werkzaam zijn die hun juridische kennis en expertise ook maatschappelijk willen inzetten;

overwegende dat bij Defensie reservisten zich naast hun reguliere baan vrijwillig inzetten voor de bescherming van Nederland, en dat een vergelijkbaar systeem ook kan bijdragen aan het opvangen van tekorten binnen de sociale advocatuur;

verzoekt de regering om in gesprek met de Raad voor Rechtsbijstand en de Nederlandse orde van advocaten te bezien welke mogelijkheden er zijn om te komen tot een reservistenregister voor de sociale advocatuur, waarbij advocaten zich vrijwillig kunnen aanmelden om tijdelijk toevoegingszaken over te nemen wanneer er geen sociaal advocaat beschikbaar is;

verzoekt de regering de Kamer hierover te informeren,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door het lid Straatman.

Zij krijgt nr. 317 (31753).

Dank u wel. Het woord is aan mevrouw Dobbe. Zij zal spreken namens de SP.

Mevrouw **Dobbe** (SP):
Dank u wel, voorzitter. Ik heb twee moties.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat essentiële sociaal-juridische dienstverlening, zoals sociaal raadslieden, door gemeenten gefinancierd worden uit de zogeheten POK-middelen;

overwegende dat deze momenteel tijdelijk zijn en dat dit ervoor zorgt dat goede initiatieven nu vaak ook tijdelijk worden opgezet;

overwegende dat deze middelen nu voor 2027 zijn verlengd, maar dat er nog een keuze moet worden gemaakt over de periode daarna op basis van een evaluatie;

verzoekt de regering om, indien uit de evaluatie blijkt dat deze middelen bijdragen aan de toegang tot het recht, de POK-middelen structureel beschikbaar te stellen aan gemeenten,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door het lid Dobbe.

Zij krijgt nr. 318 (31753).

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat er in Breda en Heerlen met succes wordt gewerkt met Huizen van het Recht;

overwegende dat dit concept op meer plaatsen van toegevoegde waarde zou kunnen zijn om de toegang tot het recht te verbeteren;

verzoekt de regering om bij de inzet om de sociaal-juridische dienstverlening op lokaal niveau te verbeteren expliciet te kijken waar Huizen van het Recht van toegevoegde waarde zouden kunnen zijn en zich ervoor in te zetten om die op die plaatsen te realiseren,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door het lid Dobbe.

Zij krijgt nr. 319 (31753).

Mevrouw **Dobbe** (SP):
Tot slot, voorzitter. In de Miljoenennota wordt 45 miljoen euro uitgetrokken voor sociaal raadslieden, voor de verlaging van griffierechten en voor kantoortoeslag. Volgens mij is dat heel belangrijk voor de toegang tot het recht. Het is een goede stap, maar we horen ook van verschillende kanten dat het echt te weinig is als je ziet wat er daadwerkelijk moet gebeuren. Mijn vraag aan de staatssecretaris is dus eigenlijk: hoe gaat dit geld precies besteed worden? Hoe gaat de staatssecretaris ervoor zorgen dat er genoeg budget is voor de sociaal raadslieden, maar ook voor bijvoorbeeld de kantoortoeslag? Het is namelijk allemaal hard nodig. Zou de staatssecretaris dat ons nu kunnen laten weten of anders in ieder geval voor de begroting? Wij willen dit namelijk zo specifiek als mogelijk weten, zodat we de begrotingsbehandeling goed kunnen doen.

Ik heb ook nog een vraag over de Vrouwenrechtswinkel in Utrecht. Wij hebben per motie opgeroepen te kijken wat we zouden kunnen doen om de Vrouwenrechtswinkel te behouden, omdat de subsidie dreigde op te houden. Wij hebben de staatssecretaris gevraagd om in gesprek te gaan. Ik vroeg mij af: is dat gesprek al geweest en, zo ja, wat is daaruit gekomen? Hopelijk kan ze ons hier goed nieuws melden.

Dank u wel.

De **voorzitter**:
Dank u wel, mevrouw Dobbe. Dat brengt ons bij het einde van de termijn, want de heer Sneller ziet af van zijn termijn. Ik wil een kort moment schorsen. Ik weet niet hoelang de staatssecretaris denkt nodig te hebben. Een paar minuten? Vijf, vier? Tot 11.50 uur, of ietsje langer? 11.55 uur? Wij schorsen de vergadering tot 11.55 uur.

De vergadering wordt van 11.47 uur tot 11.55 uur geschorst.

De **voorzitter**:
Ik heropen de vergadering. Aan de orde is het tweeminutendebat Toegang tot het recht. Ik geef daarvoor graag het woord in tweede termijn aan de staatssecretaris van JenV, mevrouw Van Bruggen. Gaat uw gang.

Staatssecretaris **Van Bruggen**:
Dank, voorzitter. Dank voor de vragen en voor het debat dat we hierover gevoerd hebben. Heel herkenbare punten, die ook nu weer terugkomen.

Ik begin met de vragen die zijn gesteld door mevrouw Abdi. De eerste vraag gaat over hoe de middelen structureel worden ingezet. Om maar even het woord "afrekenen" te herhalen: daar kunnen we op afrekenen. Als het heel specifiek gaat over de sociale advocatuur en het visietraject dat we daarvoor met elkaar hebben vastgelegd, dan staat daarin heel concreet: over tien jaar moeten er 3.000 extra sociaal advocaten zijn. Waar ik natuurlijk heel specifiek naar ga kijken — en hierop kom ik later terug bij de vraag die is gesteld door mevrouw Dobbe — is dat we richting de begroting die verdeling nog moeten maken. Op dat moment kan ik veel duidelijker zeggen wat naar de sociale advocatuur gaat en wat er gaat naar het rapport waar mevrouw Marijnissen mee komt, waarvan we natuurlijk ook nog in afwachting zijn, en hoe we die verdeling gaan maken. Want wat we nu gezegd hebben, even door de oogharen heen, is die 10 miljoen. Is dat voldoende voor die kantoortoeslag? Voor de begroting heeft u daar een reactie en een brief van mij over, waarna we tijdens de begrotingsbehandeling met elkaar dat gesprek kunnen voeren.

Over de POK-middelen hebben we ook een motie. Ik kom zo dadelijk bij die motie en de appreciatie daarvan terug op de vraag die u daarover gesteld heeft. En dan het minimumniveau. Dat ligt ook weer in het verlengde van wat er noodzakelijk is ten aanzien van de sociale advocatuur, en van de toegang tot het recht in de verschillende gebieden in Nederland, waarbij we zien dat er witte vlekken zijn. Ook hierbij is het weer ontzettend belangrijk dat we meenemen wat mevrouw Marijnissen in haar rapport gaat constateren, waarna we uiteindelijk in het eindrapport met elkaar moeten

kunnen concluderen of in welk gebied je woont, daadwerkelijk onderdeel uitmaakt van je toegang tot het recht. Dat mag namelijk nooit het geval zijn, dus daar moeten we goed met elkaar naar kijken. Tegelijkertijd is het wellicht niet zo dat je, als je in Wolvega woont, dezelfde toegang tot het recht nodig hebt, als het gaat over de rechtsgebieden. Dus we moeten heel goed bekijken wat er waar nodig is. Die slag wil ik echt maken. Het is belangrijk dat we daar de tijd voor nemen en dat zeker richting de begroting die verdeling duidelijk wordt.

Dan de moties, om maar even te beginnen met die lijn. Het waren er drie. De eerste motie, die op stuk nr. 317, is van mevrouw Straatman. Ik geef deze oordeel Kamer. Die gaat over het reservistenregister voor commerciële advocaten.

Dan de motie van mevrouw Dobbe, die op stuk nr. 318. Die gaat over de genoemde POK-middelen. Zoals ik net al zei in antwoord op de vraag van mevrouw Abdi: de POK-middelen zijn voor 2027 vastgesteld. Dat is goed nieuws voor de gemeenten, maar richting 2028 is daar onduidelijkheid over. Dat begrijp ik heel goed. De VNG werkt momenteel, in navolging van het — zoals we nu kunnen zien — positieve evaluatierapport, een plan uit voor de continuering van die POK-middelen richting 2028. Mijn collega van BZK, die ik hierin zal meenemen, neemt hier bij de volgende Voorjaarsnota een besluit over. Dus ik zou zeggen: ik zou deze motie "ontijdig" willen geven, omdat dat het moment is dat ze daarover met elkaar in gesprek kunnen gaan. Ik begrijp de oproep heel goed en ik begrijp ook de oproep vanuit de verschillende gemeenten die erachter zit, maar voor nu is deze motie ontijdig.

De motie op stuk nr. 319 van mevrouw Dobbe geef ik oordeel Kamer. Die richt zich heel erg op de Huizen van het Recht en natuurlijk ook op hoe we die nou daadwerkelijk in het geheel van toegang tot het recht een plek kunnen geven. Ik geef heel graag het oordeel daarover aan de Kamer, om te kijken hoe we daar in ieder geval in ons eindoordeel en bij de verdeling van de middelen de goede dingen mee kunnen doen.

De **voorzitter**:
Een vraag, denk ik, van mevrouw Dobbe van de SP.

Mevrouw **Dobbe** (SP):
Ja. Dank voor de beantwoording. Wat betreft de eerste vraag kijk ik heel erg uit naar de informatie die daar nog over komt voor de begroting, waarin dan niet alleen staat hoe de middelen verdeeld zullen worden, maar ook of ze genoeg zijn, dus hoe die middelen en het bedrag dat daarin wordt genoemd, tot stand zijn gekomen. Is dat alleen omdat dat bedrag beschikbaar is of is dat bijvoorbeeld omdat daar ook een basis van capaciteit onder ligt?

Ik had een vraag over mijn motie op stuk nr. 318. De staatssecretaris zegt dat die ontijdig is. Maar in het dictum staat "indien uit de evaluatie blijkt". Volgens mij loopt dat heel erg parallel met wat de staatssecretaris in haar beantwoording heeft gezegd. We vragen daarbij ook niet om een termijn, behalve natuurlijk dat het vóór de eventuele verlenging van die middelen moet zijn. Dus ik vraag me af waar de staatssecretaris het verschil ziet tussen dit dictum en wat zij net zei.

Staatssecretaris **Van Bruggen**:
Dat is ook aan mijn collega van BZK. Ik vind het wat ruim — laat ik het zo zeggen — om zelf op die structurele middelen vooruit te lopen. Zoals u zegt, gaat het dictum heel erg over wat er uit de evaluatie blijkt. Het causaal verband is dan dat er structurele middelen zouden moeten zijn. Daar moet het gesprek natuurlijk nog over gevoerd worden, vandaar dat de motie nu ontijdig is.

De **voorzitter**:
U vervolgt.

Staatssecretaris **Van Bruggen**:
Dan heb ik nog één vraag. Die ging over de Vrouwenrechtswinkel. Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft voor de komende vier jaar €75.000 gereserveerd voor de Vrouwenrechtswinkel in Utrecht. Op dit moment loopt er een hernieuwde aanvraag bij de gemeente Utrecht voor de aanvullende financiering die in eerste instantie was afgewezen. Dat gesprek is naar aanleiding van ons contact, mijn contact, weer opgestart. Er ligt een nieuwe aanvraag, waar in oktober 2026 een besluit op zal komen. Dat is dus ook goed nieuws.

Dat was mijn beantwoording, voorzitter.

De **voorzitter**:
Dat was 'm. Dank aan de staatssecretaris voor de beantwoording.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**:
De stemmingen over de ingediende moties zijn aanstaande dinsdag 29 september.